

Redaksjonelt

Tydeliggjøring av normene for bidrag til tidsskriftet *Acta Didactica Norge*, med innføring av krav om strukturerte sammendrag

I redaksjonen har vi merket oss at tidsskriftets brede nedslagsfelt i en del tilfeller gjør det vanskeligere enn ønskelig for redaksjonen å overvåke og eventuelt overprøve fagkonsulentenes vurderinger av bidragenes faglige og vitenskapelige nivå. Dette er ikke uventet, for *Acta Didactica Norge* skal jo blant mye annet både tjene mange ulike didaktiske felt med nokså ulike vitenskapelige tekst-kulturer, og endatil legge til rette for særskilt faglig vurdering av dokumentasjon av praktisk didaktisk utviklingsarbeid.

Hittil har vi avvist omtrent en tredjedel av de manuskriptene vi har mottatt. Dette innebærer at redaksjonen utfører en god del arbeid med manuskript som ikke blir ført fram til publisering hos oss. Når vi avviser bidrag som er sendt inn kan det være av mange grunner, men hittil er det to begrunnelser som peker seg ut som dominerende. For det første har vi avvist en del bidrag fordi de, slik de er innsendt, faller utenfor tidsskriftets hovedformål og spennvidde. Slike bidrag blir gjerne avvist tidlig i den redaksjonelle prosessen. Oftest anbefaler vi da forfatteren å søke publisering i andre fora, fordi det vil være enten umulig eller svært arbeidskrevende å omarbeide artikkelen slik at den kan publiseres hos oss. For det andre har vi avvist en del bidrag fordi de ikke legger godt nok til rette for vurdering av arbeidets faglig-vitenskapelige kvalitet. Slike bidrag blir oftere avvist senere i den redaksjonelle prosessen, etter at vi har lagt en god del arbeid i manuskriptet.

Vi vil presisere at avvsningsraten vår er ikke spesielt høy sammenlignet med andre vitenskapelige tidsskrift, men vi ser det likevel som ønskelig å sørge for at så mange som mulig av de bidragene som sendes inn til oss også er egnet for publisering hos oss. Dermed er det i tidsskriftets interesse at vi nå tydeliggjør og strammer opp normene for bidragenes form og innhold, uten dermed å begrense den variasjonsbredden som er nødvendig for å tjene hele nedslagsfeltet vårt. Vi vil med dette tydeliggjøre de faglige og tekstlige normene vi ønsker å formidle til både bidragsyterne og fagkonsulentene, for at de sammenhengene som skal underbygge bidragenes vitenskapelige legitimitet skal bli så klare som mulig for alle, ikke minst for leserne våre (se 1 og 2 nedenfor). I tillegg vil vi samtidig minne om normene våre for publiseringspråk og gjenpublisering (se henholdsvis 3 og 4 nedenfor).

1. Presisering av normene for faglig og vitenskapelig fokus i manuskript til ADNO

Tidsskriftet *Acta Didactica Norge* er et nasjonalt akademisk forum for dokumentasjon av fagdidaktisk forsknings- og utviklingsarbeid. I og med denne store bredden defineres også forventningene til den primære forfatter- og leserkretsen vår; ADNO skal romme vitenskapelige bidrag fra og for alle som har ansvar for å utføre fagdidaktisk forsknings- og utviklingsarbeid ved de høyere utdanningsinstitusjonene i Norge. Dette, at forfatter- og leserkretsen er den samme, er karakteristisk for vitenskapelige tidsskrift. Vitenskapelige bidrag som sendes inn til tidsskriftet skal derfor ha dette brede fagfellesskapet som adressat. Norske tidsskrift har vanligvis hatt en bredere primær leserkrets med større vekt på fagformidling ut over forskermiljøene, noe som har medført at mange av oss er vant til mer blandete fagartikkelsjangre.

Kvalitetssikringen av de artiklene tidsskriftet publiserer skal nøye etterleve de kriteriene som til enhver tid gjelder for å gi slike arbeider uttelling som vitenskapelig publisering i Norge. I tidsskriftet vårt sikres den faglige og tekstlige kvaliteten på tre måter, i tråd med god skikk for vitenskapelig publiseringsarbeid:

- ved redaksjonell faglig kvalitetsvurdering
- ved anonym fagfelleevaluering (utført av habile fagkonsulenter)
- ved forlagsmessig manuskriptbehandling

Hovedformålet med dette vurderingsregimet er å sikre den faglige og vitenskapelige kvaliteten i de publiserte artiklene. Dette innebærer at bidragsyterne bør legge særlig vekt på å skrive slik at 1) den faglig-vitenskapelige konteksten for det faglige arbeidet bidraget beskriver blir framstilt så klart og konsist som mulig, og 2) at arbeidsmåten blir framstilt så klart og konsist at fagkonsulentene får et uhindret innblikk i arbeidets faglig-vitenskapelige styrker og svakheter. Vi har særlig erfart at mangelfull metodologisk transparens kan gjøre fagfelleevalueringen vanskelig, men det forekommer også at innsendte bidrag er skrevet inn i en uegnet kontekst, for eksempel en faglig og politisk rådgivnings- og vurderingskontekst, på bekostning av den faglig-vitenskapelige kontekstualiseringen vi krever. Slike bidrag kan eventuelt vurderes for publisering som debattartikkel, hvis bidragsyteren ønsker at bidraget først og fremst skal tjene en slik hensikt. Vi antar at det er i redaksjonens og bidragsyternes felles interesse at vi nå gjør vurderingsnormene og rutinene våre enda klarere.

2. En endring av normene for manuskript til ADNO: innføring av krav om strukturerte sammendrag

Vi har undersøkt hvordan slike utfordringer møtes innenfor den internasjonale kulturen for vitenskapelig publisering. Det ser ut til at jo større et forskningsfelt er, desto klarere og enklere er også normene for hovedstrukturen i artiklene. Slike klargjørende forenklinger ser ut til å bli utviklet etter påtrykk både fra forfattere, lesere, fagfellevurderere og redaksjonsmedarbeidere. Dette innebærer at den enkelte forfatterens prinsipielle frihet i utformingen av sin egen tekst avveies mot fagfellesskapets behov for robust, effektiv og pålitelig kvalitetsvurdering av enkeltbidragene til den felles faglitteraturen.

Det fremste eksempelet på slik normativ forenkling av artiklenes komposisjon er den såkalte IMRaD-strukturen for vitenskapelige artikler. IMRaD-akronymet står for *I*ntroduction, *M*aterials and methods, *R*esults and *D*iscussion. Til hver av disse delene knyttes så gjerne enkle ledespørsmål som: 1) *Hva har du undersøkt (- og hvorfor)?* 2) *Hva brukte du i undersøkelsesarbeidet, og hvordan brukte du det?* 3) *Hva ble resultatet?* og 4) *Hva betyr resultatet, sett i lys av annen relevant forskning?* Det bør ikke være for mye forlangt å vente at en forsker skal kunne svare på disse enkle spørsmålene etter et utført forskningsarbeid.

Denne strukturen har i løpet av forrige århundre vunnet fram som nesten enerådende for engelskpråklige biomedisinske tidsskrift ved publisering av empiriske og eksperimentelle arbeider. IMRaD-normen brer seg med særlig utgangspunkt i to innflytelsesrike normkilder: 1) Vancouver-gruppens, nå *International Committee of Medical Journal Editors*, arbeid med normutvikling for publisering i biomedisin, og 2) *American Psychological Associations* (APA) tilsvarende arbeid for sitt felt. Etter mønster av disse har IMRaD-formatet vunnet fram også i en rekke andre fag og felt. Særlig har APA-standardens normative gjennomslagskraft ført til at IMRaD-strukturen nå også legges til grunn i mange samfunns- og utdanningsvitenskapelige tidsskrift verden over. I noen tilfeller er mønsteret tatt i bruk i lett modifisert form, og innholdet under hver av hovedoverskriftene kan spesifiseres ulikt.

Redaksjonen i ADNO gjør med dette kjent at vi gjerne mottar originalartikler i IMRaD-format, eller et lett modifisert IMRaD-format. Vi vil dessuten sterkt anbefale formatet både for korte resultatrapporterende artikler og for artikler som presenterer større publiserte arbeider (som for eksempel utredninger, rapporter og avhandlinger).

Men med hensyn til de større originalartiklene i ADNO, som i seg selv skal levere den primære dokumentasjonen for det faglige arbeidet som er utført, vil vi ikke gå så langt som å kreve bruk av IMRaD-formatet som obligatorisk tekststruktur. Dette fordi dette formatet alene ikke er fleksibelt nok til å betjene de til dels svært ulike behovene og tradisjonene til hele nedslagsfeltet vårt. Det

ville dermed ikke bare kunne oppfattes som en tvangstrøye, men det ville nok også i praksis fort kunne bli nettopp det; en tvangstrøye. Likevel oppfordrer vi alle bidragsyterne våre til å vurdere om IMRaD-strukturen kan være egnet for deres bidrag.

Nå innfører vi likevel en noe mer nennsom styring av bidragene i retning av en mer håndterbar norm for artikkelkomposisjon. Vi vil ikke kreve at selve artiklene i alle tilfeller skal følge den strukturen vi her har anbefalt. Vi innfører likevel to nye krav til bidrag som sendes inn til vårt tidsskrift 1) sammendraget som leveres inn ved innsending av bidraget skal følge IMRaD-strukturen, og 2) hvis IMRaD-strukturen ikke er brukt som disposisjon i selve artikkelen skal likevel sammenhengen mellom elementene i sammendraget og deres plassering i artikkelen være uttalt så klart og tydelig som mulig i sammendraget. Bidrag som ikke oppfyller disse kravene kan heretter avvises uten videre begrunnelse.

På denne måten vil bidragsyterne beholde sin prinsipielle frihet med hensyn til bidragets struktur, men samtidig være forpliktet til å tydeliggjøre noen helt nødvendige og elementære sammenhenger som skal være klare og utvetydige i tekster som legges fram for fagkolleger til kvalitetsvurdering. Dette vil først og fremst være til støtte for arbeidet til fagkonsulentene våre, når de skal vurdere hvor *gyldig*, *relevant*, *aktuelt* og *originalt* det enkelte innsendte bidraget er. Det vil dessuten være til stor hjelp for redaksjonen i de tilfellene vi må ta stilling til motstridende fagfellevurderinger. Redaksjonen er klar over at slike strukturkrav til sammendragene også raskt kan få innflytelse på bidragsyternes valg av hovedoverskrifter og struktur i selve artikkelmanuskriptene. Instruksen for strukturerte sammendrag vil heretter presenteres slik i vår forfatterinstruks:

Strukturert sammendrag

Acta Didactica Norge krever fra og med juni 2010 at bidragsytere til tidsskriftet leverer et *strukturert sammendrag* ved innsending av artikkelmanuskript som ønskes fagfellevurdert. Sammendraget skal være strukturert i den forstand at det besvarer følgende spørsmål under følgende overskrifter:

Sammendrag

Innledning

- *Hva har du undersøkt eller utviklet - og hvorfor? (emne, bakgrunn, problemstilling)*
(Hvis strukturen i artikkelen ikke følger strukturen i sammendraget, må du angi hvor i artikkelen dette hovedtemaet er behandlet.)

Material og metode

- *Hva brukte du i arbeidet, og hvordan brukte du det?*
(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Resultat

- *Hva ble hovedresultatet av arbeidet ditt; hva førte arbeidet ditt til?*
(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Diskusjon og konklusjon

- *Hva betyr resultatet av arbeidet ditt, og hvordan forholder du dette resultatet til annen relevant forskning?*
(Angi om nødvendig hvor i artikkelen dette er behandlet.)

Det strukturerte sammendraget skal bidra til å klargjøre viktige hovedfunksjoner i de innsendte manuskriptene. Dette vil være til hjelp både for forfatterne, for redaksjonens arbeid, og for leserne av tidsskriftets artikler. Sammendraget vil både bli publisert som ingress i utskriftsversjonen av artikkelen, og det vil også i sin helhet inngå i artikkelens søkbare metadata. Dermed sikrer vi svært god tilgang til artiklene for søkeinstrument på internett, noe som i sin tur bør sikre hver enkelt artikkel maksimal tilgjengelighet og spredning til beste for bidragsyterne våre.

3. Presisering av tidsskriftets normer for publiseringspråk

Vi har fått noen henvendelser fra forfattere som har sett at noen av våre artikler er publisert på engelsk, og som derfor ønsker å publisere sine bidrag på engelsk. Derfor vil vi her presisere at tidsskriftets publiseringspråk som hovedregel er norsk. Dansk og svensk tillates kun for bidragsytere med dansk eller svensk som morsmål, forutsatt at bidragsyteren selv besørger manusvask og korrektur på profesjonelt nivå, og kan redegjøre for hvordan dette er gjort. Hittil har vi bare gjort ett særskilt unntak fra disse reglene: kun engelskdidaktikere gis et særlig unntak, og får publisere på engelsk om de ønsker det, forutsatt at bidragsyteren selv besørger manusvask og korrektur på profesjonelt nivå, og kan redegjøre for hvordan dette er gjort.

4. Presisering av tidsskriftets normer for gjenpublisering

Vi vil svært gjerne publisere norske oversettelser av særlig aktuelle og relevante meddelelser som er publisert av norske fagdidaktikere internasjonalt. Dette vil nok oftest gjelde meddelelser som er publisert i engelskspråklige konferanserapporter eller fagtidsskrift. I noen ganske få spesielle tilfeller kan redaksjonen etter forhåndsavtale også tillate gjenpublisering selv om primærpublikasjonen er på norsk. For ytterligere informasjon om dette viser vi til siden *Om tidsskriftet* på tidsskriftets nettsted, særlig omtalen av *Inviterte artikler* i tidsskriftets *Seksjonsretningslinjer*, og dessuten *Om samforfatterskap og gjenpublisering*.

Vi håper at vi med dette har bidratt til å klargjøre forståelsen vår av en del normer for samhandlingen mellom alle som deltar i arbeidet med å dokumentere det fagdidaktiske forsknings- og utviklingsarbeidet i Norge, og hvordan vi utøver disse normene i det redaksjonelle arbeidet i *Acta Didactica Norge*.

Oslo, mai 2010

Jon Magne Vestøl
Ansvarlig redaktør

Karl Henrik Flyum
Redaksjonsleder